

Iniciatíva Dajme deťom hlas a VIA IURIS pripravujú podnet na Generálnu prokuratúru. Covid automat sa musí zmeniť, školy musia mať prednosť.

- Covid automat neberie do úvahy upozornenia ombudsmanky, preto pripravujeme podanie na GP.
- Ombudsmanka konštatovala, že dochádza k diskriminácii, porušovaniu princípu primeranosti a nevyhnutnosti v prípade opatrení týkajúcich sa prerušenia prezenčnej výučby v školách.
- Namiesto nápravy opakujeme zlyhania po jesennom celoplošnom testovaní – uvoľňujeme iné opatrenia, no deti ďalej držíme doma.
- Školy musia mať prednosť a ich otváranie nesmie prehlbovať diskrimináciu.
- Podmieňovať návrat k výučbe celoplošným testovaním žiakov a ich rodičov nie je riešenie. Naopak, môže prehĺbiť diskrimináciu detí a pre mnohé prístup k vzdelávaniu ešte zhoršiť.

Minister zdravotníctva Marek Krajčí na tlačovej konferencii 22.1.2021 oznámil, že po celoplošnom skríningu „by sa mal 8.2.2021 spustiť covid automat obrovskými uvoľneniami“ a avizoval otváranie obchodov, služieb, lyžiarskych stredísk, uvoľnenie návštev a cestovania naprieč okresmi.¹

Opakujeme scenár z jesene minulého roka, keď po zákaze vychádzania a celoplošnom testovaní dostávali ľudia s negatívnym testom „vstupenku na slobodu“, no pre deti lockdown a sociálna izolácia pokračovala. Aktuálny covid automat nezohľadňuje upozornenia verejnej ochrankyne práv, podľa ktorej podľa ktorej bol porušený princíp nevyhnutnosti a proporcionality a došlo k porušeniu zákazu diskriminácie, keď sme po celoplošnom skríningu opatrenia týkajúce sa škôl neprehodnotili a školy sohľadom na regionálnu epidemiologickú situáciu neotvorili. Navyše ak uvoľnením opatrení dôjde podobne ako na jeseň k zhoršeniu epidemiologickej situácie, hrozí, že niektoré skupiny detí sa do škôl nevrátia do konca školského roka.

Iniciatíva Dajme deťom hlas a VIA IURIS preto pripravujú podnet na generálnu prokuratúru. Covid automat je potrebné upraviť. **Školy po celoplošnom skríningu a ukončení lockdownu musia mať prednosť pred inými opatreniami.** Štát musí podporiť zvýšenie bezpečnosti školského prostredia (*prioritizovanie učiteľov pri očkovaní, prednosť pri testovaní pri výskyte vírusu v triede prostredníctvom mobilných tímov alebo vyhradených MOM, vyhradená podpora na úradoch verejného zdravotníctva zabezpečenie pomôcok – respirátory pre učiteľov, germicídne žiariče, čističky vzduchu, hygienické pomôcky, a pod*).

„Školy sme zatvorili ľahko, z večera do rána, bez toho, aby sme zabezpečili všetkým deťom kvalitné dištančné vzdelávanie. A **viac ako tri mesiace študentov vodíme za nos sľubmi, že školy sú prioritá, no namiesto toho opakujeme chyby z jesene. Po lockdowne a celoplošnom skríningu už školy musia dostať prednosť.** Covid automat sa musí zmeniť, deti a mladí ľudia nemôžu byť ďalšou obeťou našich zlyhaní, pretože hazardujeme s ich dôverou v štát a inštitúcie, ktoré zo zákona pri rozhodovaní musia rešpektovať ľudské práva a nediskriminovať svojich občanov,“ hovorí Andrea Hajdúchová z Iniciatívy Dajme deťom hlas.

„Mimoriadne prerušenie vyučovania implicitne znamená taký zásah do vyučovacieho procesu, ktorý je krátkodobý. U nás **však vidíme, že situácia sa stáva dlhodobou, dochádza k diskriminácii, môže dochádzať k porušeniu práva na vzdelávanie a nemáme plán na nápravu.** Nemôžeme sa tomu už naďalej nečinne prizerať a rozhodli sme sa obrátiť s podnetom na generálnu prokuratúru,“ hovorí Eva Kováčechová z občianskeho združenia VIA IURIS.

Iniciatíva Dajme deťom hlas sa už [pred Vianocami obrátila](#) na verejnú ochrankyňu práv. [Tá konštatovala](#), že zatvorenie škôl sledovalo síce legitímny cieľ - ochranu zdravia, no v prípade obmedzovania ústavných práv, ako právo na vzdelávanie, je potrebné neustále prehodnocovať, či „cena, ktorú musíme „zaplatiť“ nie je neprimeraná tomu, čo opatreniami získame“. V prípade škôl sme hranicu prekročili a „*mimoriadne*

prerušenie vyučovania už nadobúda trvalý charakter, čo je v rozpore s myšlienkou dočasného obmedzovania základných práv počas pandémie.² Zlyhali sme najmä po prvom celoplošnom testovaní v novembri minulého roka, keď sme školy neotvorili a nevyužili „iné rozumné alternatívy“ (od preventívnych, napr. vetranie, čistenie vzduchu, zníženie počtu vyučovacích hodín a pod., po prerušenie výučby podľa regionálnej epidemiologickej situácie).

Napriek tomu, že sú u nás školy extrémne dlho zatvorené, epidemiologická situácia sa od prvého lockdownu zhoršila až tak, že po Vianociach zostali doma všetky deti. Covid automat scenár opakuje a z pohľadu detí **a mladých ľudí sme sa oproti minulému roku neposunuli** - do škôl by sa mali vrátiť len škôlkari a žiaci 1. stupňa základných škôl. Pribudnúť by mali len končiace ročníky škôl s pravidelným testom. Väčšine študentov hrozí, že zostanú doma celý školský rok - napriek deklaráciám, že školy sú prioritou.³ Prezenčná výučba na stredných školách na Slovensku je prerušená od 12.10. 2020, na 2. stupni základných škôl od 26.10.2020. Je to **extrémne dlhý čas v porovnaní s krajinami západnej Európy**. A ešte žalostnejší v kontexte medializovaných informácií, že **školy zostávajú tak dlho zatvorené aj z politického revanšizmu**.⁴

Po celý čas pritom **štát nezaujíma v akej kvalite a či sa žiaci vôbec učia**. Dáta sú len z prvej vlny pandémie, kedy bolo podľa Inštitútu vzdelávacej politiky úplne bez vzdelávania 52-tisíc detí a 128-tisíc sa učilo bez prístupu k internetu. Problém neodstránilo ani rozhodnutie ministra školstva z 12.11.2020, ktoré umožnilo výučbu v škole deťom zo sociálne znevýhodneného prostredia v malých skupinách. Bez vzdelávania ale zostávajú už mesiace aj ďalšie deti - z dôvodov na strane rodiny (*chudobné, mnohopočetné rodiny pre chýbajúcu techniku*) či školy (*učitelia posielajú pracovné listy, nemajú záujem či techniku, majú rodičovské povinnosti*). Prieskum si urobila aj ombudsmanka a vyplynulo z neho, že sa nevzdelávajú ani všetky deti, ktorým to výnimka umožňuje, a to najmä z kapacitných dôvodov (*učitelia nedokážu učiť prezenčne malé skupiny aj dištančne zvyšok žiakov*). **Ani tu covid automat nereflektuje zistenia ombudsmanky**.

Covid automat nezohľadňuje ani upozornenie, aby spôsob otvorenia škôl neprehľboval diskrimináciu. Tá hrozí pri podmieňovaní návratu do škôl celoplošným testovaním žiakov od 10 rokov a zákonných zástupcov. Podľa ombudsmanky síce testovanie odráža legitímny cieľ – ochranu zdravia, no návrat detí do školských lavíc týmto spôsobom je „iluzórny“, vzhľadom na to, že **musia byť splnené najmä tri podmienky**:

- 1. dostupnosť testovania pre všetkých** (*túto povinnosť štát nemôže preniesť na školy - pritom dnes zodpovednosť za testovanie nesú práve školy a samosprávy a menšie to nemusia zvládnuť⁵; zároveň školy musia zistiť záujem, mali by sa stať MOM a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, pripraviť priestory, ktoré posúdi RÚVZ, zabezpečiť personál a byrokráciu od zmlúv so zdravotníkmi po vyhlásenia rodičov, atď.*)
- 2. dostupnosť plnohodnotného dištančného vzdelávania pre deti, ktoré zostanú doma** (*metodické pokyny ministerstva školstva počítajú s tým, že môžu absolvovať len individuálne konzultácie⁶*)
- 3. nepodmieňovať prezenčné vzdelávanie testom rodiča** (*dieťa prichádza o právo na vzdelávanie bez možnosti ovplyvniť situáciu, rodičia do školy nevstupujú, testovať ich, je porušením práva na súkromie*).

Verejné zdroje na opakované (*predpokladá sa 7 dní, to sú pri jednom kole náklady min. 15 mil. eur - 5 eur test/5 eur pre školu*) a celoplošné testovanie 1,5 milióna detí a rodičov, je efektívnejšie využiť na zvýšenie bezpečnosti v školách a kompenzovanie dôsledkov izolácie (*asistenti učiteľov, školskí psychológovia*).

Kontakt pre médiá:

Eva Kováčechová, VIA IURIS, Tel: +421 905 560 159, email: kovacechova@viaiuris.sk

Andrea Hajdúchová, Iniciatíva Dajme deťom hlas, Tel: +421 908 700 857, email: andrea.hajduchova@ddh.sk

¹ TB M. Krajčího, 22.1.2021: <https://www.ta3.com/clanok/1201342/tb-m-krajciho-o-epidemiologickej-situacii-na-slovensku.html>

² VOP: <https://www.vop.gov.sk/tajte-o-v-sledkoch-na-ej-anal-zy-opatren-t-kaj-cich-sa-vzdel-vania>

³ TK po rokovaní UKŠ 16.11.2020 premiér vyhlásil, že všetci prítomní sa jednohlasne zhodli, že cieľom ÚKŠ je dostať deti do škôl. :

<https://www.ta3.com/clanok/1196884/tb-predstavitelov-vlady-o-navrate-deti-do-skol-i-rezime-na-hraniciach.html>

⁴ „Ministrovi dali na Ústrednom krízovom štábe úlohu pripraviť testovanie, aby mohli ísť deti do školy. Potreboval pomoc ministerstiev ... dostalo sa mu výsmechu. Začala som rozmýšľať, či to už pri zadaní úlohy nebola pasca. Keby tam bol chaos, poctivá snaha nájsť riešenie, je to iné. Toto boli skôr politické hry,“ Členka ÚKŠ A. Letanovská <https://dennikn.sk/2192029/poslankyna-za-ludi-a-primarka-krajci-je-velmi-slaby-minister-krizovy-stab-bol-frustrujuci-zazitok/>

⁵ „Návrh, teda plošné testovanie na školách, je pre väčšinu miest nerealizovateľný,“ Únia miest.

<https://www.uniamiest.sk/tlacovespravy/mest%C3%A1-%C5%BEiadaj%C3%BA-vl%C3%A1du-sr%2C-aby-prijala-opatrenia%2C-ktor%C3%A9-dostan%C3%BA-deti-do-%C5%A1k%C3%B4>

⁶ Metodické pokyny MŠVvaŠ SR <https://www.minedu.sk/data/att/18414.pdf>